Kader

Yönetmen: Zeki Demirkubuz
Senaryo: Zeki Demirkubuz
Oyuncular: Vildan Atasever (*Uğur*), Ufuk Bayraktar (*Bekir*), Engin Akyürek (*Cevat*), Ozan Bilen (*Zagor*)
Görüntü Yönetmeni: Zeki Demirkubuz
Kurgu: Zeki Demirkubuz
Müzik: Edxard Artemiev
Yapımcı Firma: Mavi Film, Inkas Film
Türkiye/2006/Türkçe/103 dk /Özen Film
www.demirkubuz.com

ADEM İLE HAVVA MASUMİYET İLE KADER

Allah sizi (atanız Ademi) topraktan, sonra (ki nesilleri de) nutfeden yarattı. Sonra sizi çift çift yaptı. Onun bilgisi dışında hiçbir dişi ne hamile kalır ne de doğurur. Herhangi bir canlının ömrünün uzaması veya kısaltılması da mutlaka bir kitapta yazılıdır... Bütün bunlar, Allah'a göre, elbette pek kolaydır.

Fatır Suresi 11. Ayet.

Bir film yazısına Kuran'dan ayetle başlamak tuhaf kaçabilir. Ama, mesele din ise bütün alanlarda kendisini gösterebilir; yok eğer mesele sinema ise bütün alanlara ilgi duyabilir. Dolayısıyla Sümerler'den başlayarak, üç büyük dinin de aralarında bulunduğu birçok kültürün etkisinde kalmış Anadolu için bu etkinin fazlası ile mümkün olduğunu söylemek gerek. Konu aşk (ya da kadın ile erkek) ise sinemada büyük Doğu masallarından, dinlerin yaratılış efsanelerine kadar birçok etkinin görülmesi de kaçınılmaz.

Zeki Demirkubuz'un birbiriyle dolaysız bir biçimde bağlantılı olan ve hayranlarına sarsıcı bir aşk öyküsü anlatan *Masumiyet* ve *Kader*'ini de bir biçimiyle bu kategorinin içine koyabiliriz. Ya da bu yazı, *Masumiyet*'teki masumiyetin, ve *Kader*'deki kaderin mitsel ve dinsel köklerini arama çabasıdır diyebiliriz.

yaratılış

Bütün kadim kültürlerde ve büyük dinlerdeki yaratılış efsaneleri birbirlerine benzer. Kuran'ın Adem'i; Tevrat'ın Adam'ı; Gılgameş Destanı'nın Engidu'su çamurdan yaratılmıştır. Tanrı, ilk insan Ademi cennette yaratmıştır ve ona sonsuz mutluluk bahşedilmiştir. Havva'nın Adem'e eş olarak yaratılması, o güne kadar 'kusursuz ve günahsız' olarak yaratılan Adem soyunun 'masumiyetini yitirme' riskini doğurmuştur ki, yaratan insan soyuna ilk yasağını da bu zamanda koyar: Yasak meyvenin yenmemesi. Günahsız olarak yaratılan Adem ve Havva, doğal olarak cennette yaşayacaktır. Ama kimi efsanelere göre yılan kılığına giren şeytanın Havva'yı kandırması, kimi efsanelere göre ise Havva'nın zayıflığı sonucu Adem yasak meyveyi yer. Bunun üzerine cennetten kovulan insanoğlu için yeni mekân dünya olacaktır.

Tanrının yasağını dinlemeyerek, yasak meyveyi yiyen, yani birlikte olan Adem ile Havva, masumiyetlerini kaybeder; günah işler ve cennetten kovulur. O günden sonra 'kutsanmamış' her cinsel birliktelik gayri meşru ve günah olarak kabul edilecektir.

efsane

Belki de tam da bu nedenle birbirine âşık olan kadın ve erkek arasındaki tensel mesafe ne kadar uzak ve imkânsızsa aşk da her zaman o kadar büyük olmuştur. Bütün büyük aşk masalları bunun ispatı gibi durur. Kays kavuşamadığı Leyla'sı için çöllere düşüp Mecnun olur; Kerem, Aslı'nın büyülü gömleğini bir türlü çözemediği için aşkından yanar kül olur; Ferhat, Şirin ile bir gece için dağları deler su getirir. Doğu masallarında aşk, tensel olmaktan çok ruhani dünyaya aittir. Âşık olan en çok kendisine zarar verir; kendini kaybetme, bir başka 'ben'in içinde kaybolup gitme halidir büyük aşk. Aşkları efsanevi yapan ulaşılmaz oldukça değerlenmesidir. Aşk için aşılamayacak çöl, delinemeyecek dağ yoktur. Hiçbir büyük masal, mutlu sonla bitmez. "Onlar ermiş muradına..." diye başlayan masal cümleleri çoğu zaman birer temenniden ibarettir.

masumiyet

Zeki Demirkubuz'un birbiriyle bağlantılı iki filmi *Masumiyet* ve *Kader*'de tanımlanamaz bir aşk yaşayan Bekir ile Uğur'un ilişkisi de bir biçimiyle bütün bu dinsel ve mistik öğelerle benzerlikler taşır. Demirkubuz, *Masumiyet*'te bütün benlikleriyle günaha batmış üç karakter ile tanıştırır seyircisini. Ablasını vurarak cezaevine giren Yusuf; ailesini çocuğunu bir yana itmiş Bekir ve bütün hayatını bir suç makinesi olarak geçiren Zagor'a adayan, onun için orospuluk yapmayı bile göze alan Uğur. Bekir, Uğur'a umutsuzca âşıktır. Bekir ile Uğur arasındaki sıradışı

ilişkiyi merak eden seyirci Bekir'in hikâyesini Yusuf'a anlattığı kır sahnesinde bir nebze olsun rahatlar. Ama bu sahne aynı zamanda 'kutsalın çözülmesi'dir de. Bekir, 20 yıldır çölleri aşar, bir dağı dize getirircesine sabırla ördüğü aşk hikâyesinin sonuna gelmiş ve yenilgiyi kabul etmiştir aynı zamanda. Haluk Bilginer (Bekir) ve Derya Alabora'nın (Uğur) muhteşem oyunculuğuyla Türkiye sinema tarihinin en unutulmaz sahneleri arasına giren oteldeki kavga sahnesi, kutsallığın da kaybolduğu ânı işaret eder. Bekir'in "vereceksin ulan, bana da vereceksin" sözleri aslında yıllardır belli belirsiz bir kutsiyetin ardına gizlenmiş aşkın çözülmesi, ayağa düşmesi, 'yasak meyve'nin talep edilmesidir. Bu büyük kavganın ardından 'kutsal ve efsanevi' olan her şeyi yok ettiğini fark eden Bekir intihar eder. Bekir'in yerini almaya hazırlanan Yusuf ise daha başlangıçta kutsiyetini kaybeder. Uğur'a aşkını ilan ettiği sahnede, Uğur, Yusuf'u hoyrat bir biçimde sevişmeye davet eder. Bu davet, Yusuf'u hem korkutur, hem de kendine getirir. Yusuf'un kafasında kurduğu kutsiyetin ayaklar altına alınmasıdır Uğur'un yaptığı.

Filmin diğer aşk öyküsü Uğur ve Zagor aşkı da benzer özellikler taşır. Zagor hayatı hapishanede geçmiş tam bir suç makinesidir. Uğur bir biçimde bu adama kendisini kaptırmıştır. Zagor'un yattığı hapishanelerin bulunduğu kentlere giden, oralarda hayatta kalmak için orospuluk bile yapan Uğur, hiçbir birlikteliği kutsamaz. Hatta, onların gerçekliklerini reddeder. Uğur ile Zagor arasıdaki aşkı etkileyici kılan da aynı nedendir, kavuşamama. Üstelik, Uğur'un Zagor ile birlikte olduğuna dair herhangi bir ipucuna da rastlamayız. Uğur, Sinop'ta bir adamla evlenmiş ve Çilem adında bir kızı olmuştur. Zagor'un Çilem'in babası olmaması, Uğur ve Zagor aşkının da tıpkı Bekir ile yaşananlar gibi özellikler taşıdığı duygusu yaratır. *Masumiyet*'in masumiyeti, kahramanlarının günaha batmışlığına rağmen, aşklarının 'kirlenmemişliğinden' gelir.

kader

Kader, Masumiyet'te Bekir'in Yusuf'a anlattığı hikâyenin ayrıntılandırılmış halidir. Babasının açtığı mobilya dükkânında, yani kendi cennetinde yaşayıp giden Bekir'in hayatı Uğur'un gelmesiyle tamamen değişir. Bekir'in o güne kadar varlığından haberdar olmadığı yasak meyveyi görmesi, şeytanın aklını çelmelisidir belki de bu ziyaret. Uğur'un Zagor'a, Bekir'in Uğur'a aşkı film boyunca aynı ulaşılamazlık teması üzerinden gider. Uğur, Zagor için, Bekir Uğur için kendini feda eder. Katlanılması gereken her şeye katlanılır, hesap edilmesi gereken her şey hesap edilir. Uğur felçli babasını ve ailesini, Bekir karısını ve çocuğunu görmezden gelecektir. Bütün bunlar dünyevi işlerdir son tahlilde. 'Kutsal Aşk' dağları delmeyi, çölleri aşmayı gerektirir. Uğur, Bekir'in "normal insanlar gibi yaşama" teklifini geri çevirir.

Aşk için cennetten kovulmayı göze almış insan soyu için fazla uzlaşmacı bir iştir sıradanlaşmak. Sonunda ikisi de gerçekleşmeyen, gerçekleşemeyecek bir aşk için bedenlerini 'yakmaya' karar verirler. Bu bir uzlaşmadır. Ta ki, hikâye *Masumiyet*'te çözülene kadar.

suçluluk

Zeki Demirkubuz, sinemasında 'suçluluk' duygusuna sıkça vurgu yapar. İnsanoğlu, yaptıkları ve yapamadıkları için tarih boyunca suçluluk duymuştur. Kaldı ki, mitolojiye göre dünyaya gönderilmesinin nedeni de bir suç işlemesidir. Dolayısıyla ilk insanla başlayan suçluluk duygusu tarih boyunca insan soyunun yakasını bırakmayacaktır. Bekir de, Uğur da, Yusuf da Zagor da boğazlarına kadar suça ve günaha batmıştır. Zeki Demirkubuz'un kahramanları kötüdür, suça eğilimlidir, doğuştan günahkârdır. *Kader* ve *Masumiyet* dışında, *Yazgı*'nın, *İtiraf*'ın, *3. Sayfa*'nın kahramanlarının derinliklerinde kötülük yatar. Ve vicdan çoğu zaman bu kötülüğü ortadan kaldırmaya yetmez. Sevenlerine, *Masumiyet* ve *Kader*'de anlatılan hikâyenin bu kadar sert ve içli gelmesinin nedenlerinden birisi belki de kahramanlarının bütün bu dinsel ve efsanevi olgularla kurduğu dolaylı ve dolaysız ilişkilerdir. Bu yüzden anlatılan hikâyenin 'gerçeklik'le ilişkisini sorgulamak da anlamsızlaşır. Bekir Uğur'a, Uğur Zagor'a neden umarsızca âşık olmuştur? Bunun için neden aramaya gerek yoktur. Demirkubuz'un buna cevabı "olmuş işte"dir. Tıpkı efsanelerde olduğu gibi bu filmlerin zamanla ilgili netlikleri de yoktur. *Kader, Masumiyet*'in öncesini anlatmasına rağmen daha sonraki bir zamanda geçer. *Masumiyet* ve *Kader*'in iyi birer film olmalarının ardındaki sırlardan birisi zamanın ve mekânın ötesinde bir tür 'ahir zaman aşkı'nı anlatmasıdır belki de...

Şenay Aydemir
aydemirsenay@hotmail.com